

Unga som varken arbetar eller studerar

Anders Forslund

IFAU och UCLS, Uppsala universitet

Slutkonferens Ung Comeback 2023-04-20

Bakgrund

- Ungas etablering på arbetsmarknaden är en betydelsefull process – nästan alla ska ta klivet från skolan till arbetslivet
- Därför påverkas många av hur smidigt övergången fungerar
  - de ungas livssituation påverkas kortsiktigt av de första utfallen på arbetsmarknaden
  - det spelar stor roll om eventuella problem är snabbt övergående eller om de lämnar varaktiga spår
- I Forslund & Liljeberg (Forterapport 2020, IFAU-rapport 2021:12) undersöker vi gruppen unga som varken arbetar eller studerar, Uvas
  - Beskrivning m.h.a. registerdata: (f)riskfaktorer, regional variation, varaktighet, långsiktiga utfall
  - Litteraturöversikt: (f)riskfaktorer, effekter av politik
  - Idag: ett axplock av resultat

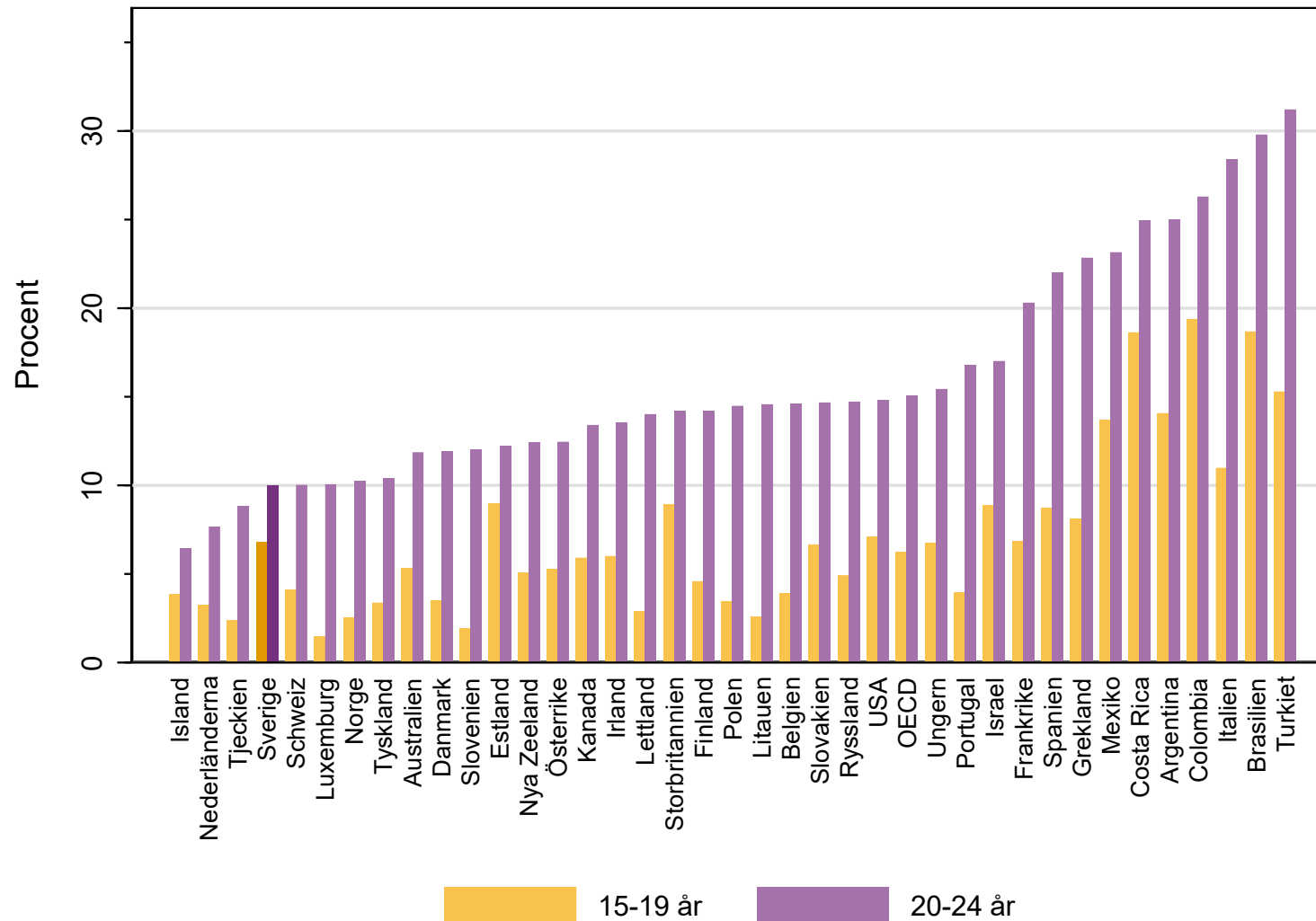
Uvas, två grupper

- Ungdomar som saknar arbete och som inte deltar i studier, men som står till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker arbete, ”arbetslösa”
- Unga som varken arbetar eller studerar och som inte heller aktivt försöker att ändra på detta på något sätt som syns i registren, ”helt inaktiva”

Varför studera Uvas och inte (enbart) arbetslösa?

- Fördelar
  - Inkluderar dem som inte söker jobb (unga som har givit upp försöken att hitta ett arbete, sjuka, unga med funktionsnedsättningar)
  - Exkluderar heltidsstuderande arbetslösa (extraarbete, feriearbete); ca hälften av de unga arbetslösa i Sverige
- Nackdelar
  - Inkluderar grupper av unga som sannolikt står nära arbetsmarknaden (backpackers, tjänstlediga)

Uvas internationellt, 2018

Andel Uvas efter ålder, 1992–2018

Vem blir Uvas?

- Uvas är inte en slumpmässig grupp
- Överrepresentation av ungdomar med
  - utländsk bakgrund,
  - låg utbildning
  - funktionsnedsättningar
  - av gifta (men inte ogifta) kvinnor
  - från hushåll som mottar försörjningsstöd
- Andelarna Uvas varierar över konjunkturcykeln på ett förväntat sätt

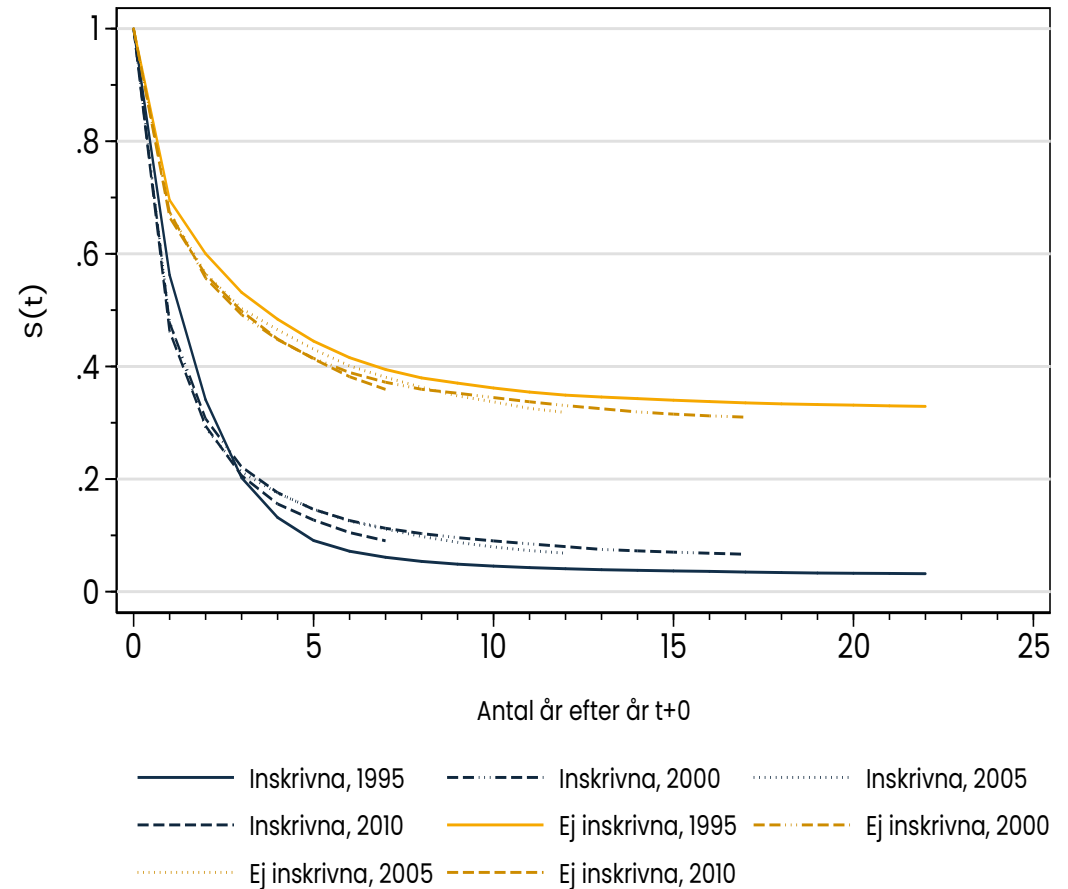
Regionala mönster

- Regionala mönster där andelen Uvas i (LA-)regionerna varierar relativt mycket över tid och med konjunkturläge, men också
- Varaktiga skillnader mellan regioner: lokala arbetsmarknader med låga (eller höga) nivåer av Uvas ett givet år har också historiskt ofta haft relativt sett låga (eller höga) Uvasnivåer
- Genomsnittliga egenskaper bland regionernas invånare samvarierar i högre grad än regionernas näringslivsstruktur i termer av diversifiering och branschriktning med andelen Uvas

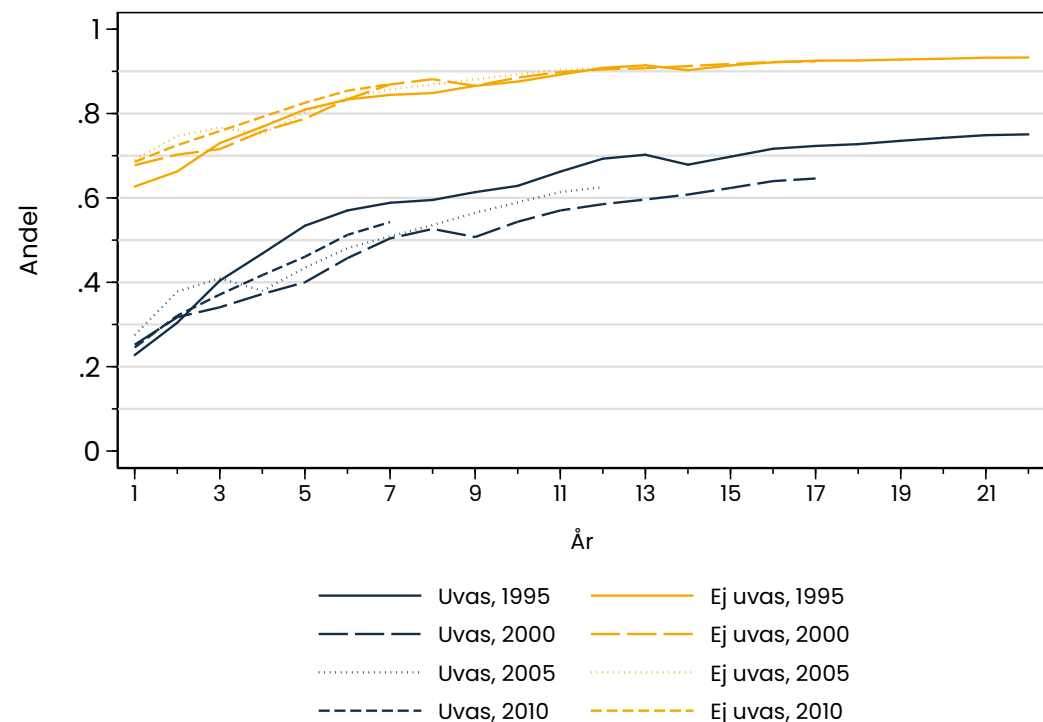
Hur länge är man Uvas?

- En stor andel av dem som är Uvas ett givet år finner ett jobb eller påbörjar en utbildning nästa år, men
- En betydande andel av dem som är Uvas blir kvar länge
- Uvas som är arbetssökande vid Arbetsförmedlingen lämnar Uvas-gruppen (mycket) snabbare än dem som inte söker jobb (se Figur med överlevnadskurvor)
- Sannolikheten att lämnas Uvas-gruppen är betydligt lägre bland unga med en funktionsnedsättning. Dessa blir ofta kvar i Uvas-gruppen under mycket lång tid

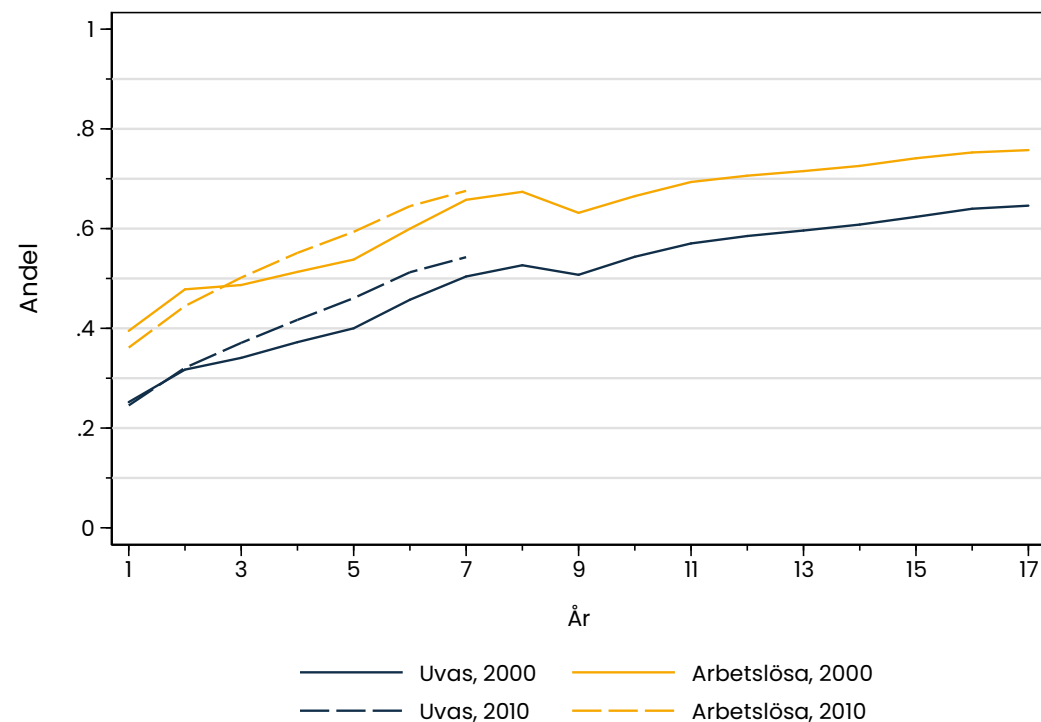
Bestående men?

- De som var Uvas minst ett år är både på kort och lång sikt i lägre grad sysselsatta (se Figur) och har genomsnittligt lägre arbetsinkomster än unga som samma år inte var Uvas
- Skillnaderna mellan dem som ett givet år var Uvas och dem som samma år arbetade eller studerade är stora även på lång sikt. Naturligtvis återspeglar detta selektion, men sannolikt också kausala effekter

Uvas och arbetslösa ungdomar

- Sambandet mellan att vara Uvas idag och dåliga framtida arbetsmarknadsutfall är starkare än motsvarande samband mellan arbetslöshet idag och dåliga framtida utfall
- Detta gäller såväl på kort som på lång sikt (se Figur; visar sysselsättningsgrad)

Effekter av politik: insatser för andra än arbetslösa

- Insatser för att få unga att fullfölja skolan
  - Ett stort antal insatser kan identifieras; viktigt att påverka men spretiga resultat (heterogen grupp, många typer av tänkbara interventioner)
- Personer med funktionsnedsättningar är kraftigt överrepresenterade bland Uvas
  - Goda belegg för att **IPS** (Individual Placement and Support) bidrar till bättre sysselsättningsrelaterade utfall för unga med svåra psykiska problem
  - Visst stöd för att **KBT** (Kognitiv beteendeterapi) för samma grupp kan vara ett effektivt komplement till mer arbetsmarknadsorienterade interventioner

Insatser för arbetslösa Uvas

- **Internationell forskning** tyder på att program för unga arbetslösa har positiva effekter på sysselsättning och inkomster
  - **Effekterna heterogena** både över programmens utformning och genomförande, målgrupper och de studerade ländernas inkomstnivåer. Programmen tycks ha bäst effekter i låg- och medelinkomstländer
  - **Inga program eller kombinationer av program systematiskt bättre i höginkomstländer**
  - Bättre effekter när programmen riktas till ”**svaga grupper**”. Detta är i linje med vad man ser i svenska studier av arbetsmarknadsutbildning, men inte när det gäller effekter av arbetspraktik för ungdomar

Insatser för arbetslösa Uvas (2)

- **Profilering och individuell uppföljning** förknippade med bättre resultat
- Program med **multipla interventioner** ser allmänt ut att ge bättre resultat, även om ingen enskild kombination alltid ger bättre effekter
- Inga systematiska skillnader i resultat mellan olika **typer av utförare** (offentliga, privata, civilsamhälle)
- Mönster inte beroende av **typ av studie** (randomiserade kontrollerade försök eller observationsstudier)

Insatser för arbetslösa Uvas (3)

- **Arbetsmarknadsutbildning**

- Blandade sysselsättningsresultat
- Utbildning ger bättre effekter än tillfälliga offentliga jobb, men sämre effekter än subventionerade anställningar
- Arbetsmarknadsutbildning ger bättre skattade effekter med en längre uppföljningshorisont
- Program som inte leder till en examen bör vara högst 5–6 månader långa

Insatser för arbetslösa Uvas (4)

- **Arbetsförmedling** oftast positiva resultat både på kort och lång sikt, medan **övervakning/kontroll** ger en kortsiktigt positiv sysselsättningseffekt men negativa långsiktiga effekter på arbetskraftsdeltagandet
- **Subventionerade anställningar** ger övervägande positiva effekter på sysselsättning, men oftast ingen eller en negativ effekt på övergång till studier
- Ingen studie finner positiva effekter för unga som deltagit i insatsen **tillfälliga offentliga jobb**
- Såväl subventionerade jobb som förmedlingsinsatser är förknippade med betydande **undanträngningseffekter**

Insatser för arbetslösa Uvas (5)

- Svenska studier av statlig politik för arbetslösa ungdomar
  - Ett antal svenska studier av program: väsentligen inga långsiktiga effekter. Återspeglade oftast resultatet en **annonseringseffekt** som påskyndade att ungdomarna lämnade arbetslösheten och en **inlåsningsseffekt** under programdeltagandet
  - **Sänkta arbetsgivaravgifter** för ungdomar: fler sysselsatta och färre arbetslösa ungdomar. Varje skapat jobb medförde dock stora bortfall i skatteintäkter